

1286

פרוטוקול מספר 54/ב
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ג', י"ג בטבת תשי"ז - 15.1.57
בשעה 09.00

משתתפים:

- י. גורי - יו"ר
- א. אלטמן
- י. אפרתי
- י. בדר
- א. בהיר
- י. בן-אהרון
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- ט. חזני
- ז. טר אייב
- י. ספיר
- י. קרמן
- ח. רובין

מוזמנים:

מר טרף - הממונה על הכנסות המדינה
ד"ר ברוס - נציג מס-הכנסה
מר קיטרון - סגן המספטים

סדר-היום:

חוק לתיקון פקודת מס-הכנסה

היו"ר י. גורי:

פותח את הישיבה.

טעין 20
=====

היו"ר י. גורי:

(קורא את הטעין).

הסדר ב-48 הלי' הטזוכות אוטומטית.
קודם היה הסכום 42 ל'י.

ח. רובין:

אני מתנגד לעצם הטעין. הערעור העיקרי
קלי הוא להורדה 30% ל-25% בנוגע
לזיכויים הטוציאליים. התיקון הזה נותן
אולי תוספת לטי שמרויח יותר. אבל בעלי הדרגות יטלסו יותר.

ד"ר ברוס:

בעבר היו תלונות על כך שבתוך ההגבלה של
10% מהמס ברוטו אי-אפשר היה להכניס את
כל התלומים של מס-אחיד, קופות-תגטוליים, ביטוח לאומי ותרוסות וכו'.
דבר זה תוקן עכסיו. סר ל-25% - זהו ענין אל חשבון. אם ניתן 30%
גם על הסכום הכולל שהוא עכסיו טוגדל, יעלה לנו הדבר הרבה
מיליונים.

מר טרף:

בלוח של הקוצאת השכר נטו, הטווינו את
הפעולות של הזיכוי והזיכוי החדשים
והסיעורים הסוצעים בהקוצאה לטה שקיים, ואין ספק שהקטנו את האחוז
אך הגדלנו את הסכום הכללי. אדם הסלם מס אחיד פלוס ביטוח לאומי,
הרי שני הפרטים הללו אינם אוכלים יותר 4/10 מהסכום העומד
לרשותו למטרה זו. כלומר: עכסיו ה-25% הם סלאים, בעוד שקודם
ה-30% היו תיאודטיים בלבד.

ישיבת ועדת הכספים
15.1.57

א. רובין:
אינני חושב שיש הרחבה כזאת. אבל אפילו
בניה שההיקף יותר גדול, הרי אם אני
לוקח פועל מסוג של הגיע ל-200 ל"י כולל סט-אחיד, אין לו הנאה
גדולה מהחידוש. סינוי האחרון, עם כל הסיבויים, פועל באופן ברור
לטובת בעלי המסכורות הגבוהות והבינוניות ופוגע בבעלי ההכנסות
הנמוכות שיהנו עתה פחות מקודם.

מר שרף:
אין זה כך. פועל מגיע ל-200 ל"י סט
אחיד בהכנסה של 250 ל"י לחודש. ואם
הוא נשוי עם שני ילדים - הוא משלם כ-100 לירות סט-הכנסה. אין
לשכוח להמס האחיד כולל 45% לקופ"ח.

א. רובין:
במידה שאני רואה את רשימת הזיכויים -
הסינוי שאני רואה בה הוא שהתשלומים
לחשבון הוצאות. מקודם נאמר: אולם הזיכוי לא יעלה על 10% מסכום
הסט לפני כל זיכוי, או על 200 לירות. 200 הלירות הללו הן תוצאה
של ה-30%. היום אפשר למעשה להגיע אמנם ל-300 ל"י לעומת ה-200,
אבל מגיע ל-300 ל"י רק סי שיש לו דברים המזכים אותו באיטוב
הזיכוי הזה.

מר שרף:
ה-200 לירות הללו הן מכסימם אמליו
יכול היה להגיע אדם הסחיה 500-600 ל"י
לחודש. אבל הפועל שאנו מדברים עליו, זה היכול ליהנות מ-10%
מההכנסה ברוטו, היה לו זיכוי של 58 לירות בהכנסה של 250 ל"י.
אם שלם 200 לירות סט אחיד, והיה צריך לקבל על זה זיכוי של
30%, הרי זה אכל את כל זכותו לזיכוי. כל סכום נוסף שהכניס לקופת
תגמולים וכו', וכן ריפוי, לא היה עליו כל זיכוי, וזה הוריד
למעשה את הזיכוי מ-30% ל-20%. היה לו זיכוי אפקטיבי של 60 ל"י,
ומילו עכשיו יהיה לו זיכוי של 150 ל"י.

כי, לפי המצב הקיים: במסכורת של 3,000
לירות הסט ברוטו הוא 580 ל"י, לפני כל הזיכויים. לכן המכסימם של
ההנחה במס על חשבון תשלומים סוציאליים היא 58 ל"י - 10% של 58 ל"י
לפי 30% זיכוי מנסיים פחות מ-200 לירות. מפני שהוצאה של 200 ל"י
היתה מקנה לו זיכוי של 60 ל"י, והמכסימם הוא 58. הוצאתו של
עובד כזה היתה 300 לירות, והוא היה צריך אפוא לקבל זיכוי של
90 לירות, ומילו למעשה קיבל רק 58.

לפי המצב המוצע: על 3,000 לירות הכנסה
נותן החוק הנחה עבור הוצאה מכסימלית של 20% מהשכר. כלומר: הוא
יכול, אם יטפיק, להוציא 600 לירות לשנה, ועל אותן 600 לירות
יקבל זיכוי של 150. אם ההוצאה שלו היא רק 300 ל"י, יקבל 75 לירות,
במקום 58 לפי החוק הקיים.

ז. סנזאיב:
לשם מה שוכרים בכל זאת את הזיכויים
בסעיפים אחדים, כשברוב הסעיפים בוטלו
הזיכויים לטובת ניכויים? אחד הניטוקים
להעברה משימת הזיכויים לשימת הזיכויים היתה שפה טופלית לרעה
המספחה הגדולה. אם כך - הרי בטקרה של עובד נשוי בלי ילדים, יש לו
הוצאות סוציאליות הרבה יותר קטנות מסל בעל מספחה גדולה, לריפוי
וכו'. מדוע נותנים אפוא לכולם באופן שווה את אותם 25% מההוצאה?
רוק המרויח 4,000 לירות, גאלו 20% הם 800 לירות, ו-25% מזה הם
200 לירות לריפוי. נשוי עם שלושה ילדים המרויח אותה הכנסה של
4,000 לירות - גם הוא מקבל הנחה של אותם 200 לירות על הוצאת אותן
800 לירות לריפוי. מדוע זה ההנחה מהמס שמקבל רווק עבור הוצאות
סוציאליות שווה לזו שמקבל נשוי עם שלושה ילדים, מה גם שרווק
יכול להרשות לעצמו להוסיף ככוסים יותר גדולים לביטוח וכו'?

ז. ברך:
גם אני חושב שבטעיה המפורטיבי הזה,
16(ד), צריך להיות ניכוי ולא זיכוי,
אם כי אינני אומר איזה סכום אני מציע כי את החישוב הזה צריך
לעשות המוצר, וזה מטעמים אסתטיים. פעם היה קיים ניכוי, וחיסלנו
אותו מתוך הרצון לאחידות כשעברנו לשימת הזיכויים. עתה צריך
להחזיר זאת.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
15.1.57

י. דבר:

סצבו של אדם לגבי טעיף זה קשה מאוד. אני, למשל, המטף שניט סתפק בטיביוטו שנותן לי החוק, בלי חשבון, וזה סתום שמינוני יכול לאטוף את כל פתקי התרומות הללו. מוטב לי שלם אפילו 10 או 20 לירות יותר מס בשנה מאשר לטרוח ולטוף כל פתק כזה, ומינין יכול לדרוש, למשל, שאלך למכבי-אש בר'ג לדרוש את הפתק של התרומה שקילטתי. לכן נבון היה לקבוע סכום מתקבל על הדעת שאפשר לבנותו מבלי לבדוק, וזה באמת בעשה, אותן 48 הלירות שאנו רואים בטעיף זה.

י. ספיר:

לגבי טעיף 19(ד), גם לאחר התיקון, הסכום שיוכר כזיכוי הוא מצומצם מאוד בטעיף של תרומות לעופת ביטוח וכו'.

מר שרף:

שמינית מההכנסה מוכרת היום להוצאות כאלו, חוץ מביטוח וחשבון. הסכום הכללי הוא 20%, חמישית מההכנסה, עד להכנסה של 6,000 לירות. מהכנסה זו ומעלה, הסכום הוא 1,200 ל"י. בטוגרת אותם 1,200 לירות (20% בהכנסה של 6,000), 12,5% הוא יכול להוציא על ס-אחיד, ביטוח לאומי, ריפוי ותרוטות, ושאר - 7,5%, שמור לביטוח לעת זקנה בחברת ביטוח או בקופות-מגטוליים, וחשבון.

ס. חזני:

מהו אפוא הסכום שנשאר לתרומות בלבד?

מר שרף:

תלוי מה הוציא האיש על ריפוי. אדם בעל הכנסה של 6,000 לירות, אם הוא חבר הסתדרות, משלם 145 לירות להסתדרות, וביחד עם ביטוח לאומי - 245 ל"י. נשאר לו אפוא העודף של כ-350 לירות להוצאות ריפוי נוספות מחוץ לקופ"ח, ולתרומות.

י. ספיר:

בענין התרומות אני מתכוון דוקא לבעלי הכנסות יותר גבוהות - 12 עד 15 אלף ל"י, אלה ויכולים לתרום משהו. יוצא שאם אדם כזה רוצה לתת תרומה - הוא טובבל שוב בניכוי הזה. בכל הארצות מקובל שלגבי מוסדות מסויימים מנכיה את התרומות מהסס, כי מוסדות מסוג כזה טקילים על תקציב המדינה, ורוצים לעודד זאת.

שנית, נראה לי שהסכום הזה הוא בלתי-טוגבל לכל הכנסה. אם אדם הגיע, למשל, ל-53%, האם לא היה מוכר שום דבר?

ד"ר ברוש:

בעל הכנסה של 20 אלף לירות לא קיבל כל הנחה מהסס, אפילו לא עבור אשה חלודה, ושילם מס כולל של 53%. עכשיו יקבל.

ז. סרנאייב:

בנוגע לתרומות: יש מוסדות במדינה הטקבליים מטיכות ישירות מקופת המוצר, וזה מהווה חלק מתקציב ההוצאה. אילו היה מוצע להכין את רשימת המוסדות החשובים הללו ולומר לאזרח: ייתן ניכוי רציני מהסס, ולא זיכוי של 25%, על תרומות שיתנו למוסדות המסויימים הללו - לפי הגיוסה המטריקאית - הרי אפשר יהיה להקטין עי"כ את תמיכת המסמלה למוסדות אלה. והכוונה היא דוקא למנסים בעלי ההכנסה הגדולה שיכולים לתרום אלפי לירות.

הינ'ר י. גורי:

זוהי דרך חלקלקה מאוד.

ז. סרנאייב:

האין בציגי השלטון רואים יתרונות רבים בחינוך הציבור ללכת בדרך זו, ובר'שלא יעלה למדינה, בטופו של דבר, בכסף רב?

הינ'ר י. גורי:

ברגע שאתה אומר שמי שתורם למוסדות המסויימים ייהנה מניכוי נוסף - הרי זה מסוכן מאוד. לניה, אני כופר בעצם הערך החינוכי של הדבר. כל דבר כזה יהיה מסופו של דבר על חשבון האוצר. הערך החינוכי הוא רק במידה שמעגל המוסדות הללו הוא קטן. ואילו מה שאתה מציע טרחיב אותו בהכרח.

ישיבת ועדת הכספים
15.1.57

א. הרצפלק:
 ענין זה לא היום התחיל. אינני רוצה להוסיף על ההפסדים שיש לסדינה, ע"י התיקונים הטובעים כיום בחוק, הפסדים נוספים ע"י הצעות-תיקון נוספות. אבל אי-אפשר לבטל כליל את הערך החינוכי של התרומות הללו. ברור שאם אדם נותן תרומה לסוסד סוכר, חצי סכך סרויח האוצר וחצי - התורם. אני חושב שאין בכך אסון. ואין האוצר חייב להפסיד הכל. אפשר לעסוק, למשל, הסדר שאם מיטהו יתרום 500 לירות לאוניברסיטה וע"כ יקבל ניכוי מסויים מהמס - יכולה הסדינה להקטין את תמיכתה לאוניברסיטה בטחית סכום הניכוי. הוא הדין בקה"ל.

סר שרף:
 אם להיכנס לויכוח כזה - יש לבדוק את מסך התרומות בארץ בכללו ואת המיטוף והגבאות סביבו, ולראות אם אין לבטל דברים מסויים שאחוז הוצאות הגביה בהם גדול מדי. רצוי שתיערך בדיקה כזאת ע"י סוסד בלמי-תלוי.

בדרך-כלל אני תופך בעידוד תרומות. אין זו יכולה להיות קבוצה סלקטיבית של סוסדות, כי לא נעסוד בזה. גם היום דרוס בדרך-כלל איסור של נציב מס-הכנסה, אלא שהוא סוציא סהכלל רק סוסדות שאינם באים בחשבון, ולא להיפך. הכלל הוא שהוא טאשר לכולם. אם הסלקציה תהיה רק לגבי סוסדות סקבלים תמיכה סהטטלה - נגיע סחר לכך שנצטרך לאשר תמיכה סהטטלה לסוסדות שכיום אינם סקבלים תמיכה כזאת.

אולי בתוך הסגרת הזאת נטנה קצת את הסדר כדי להגדיל את הניכוי על תרומה, אבל איננו טציעים להגדיל את מסכום בכללו, כיוון שזה יעלה יותר מדי כסף לאוצר. גם אם האוניברסיטה תקבל תרומה גדולה, היא לא תותר על פרוטה אחת תמיכה סהטטלה, כי יש לה הסדר עם הטכניון שהיא סקבלת תמיכה בגובה ססקבל הטכניון, ואם הטכניון לא יקבל אותה תרומה ונצטרך לתת לו את סלוא התמיכה - נצטרך לתת אותה בלאו הכי גם לאוניברסיטה, וכדומה.

עמדנו פה דוקא על שיטת הזיכויים ולא ביכויים שוט ססום שהדבר עולה פחות כסף לאוצר. כסהכנך את הלוח של שיכוי במס בקבוצות ההכנסה הסונות, אילו היינו עוברים לניכויים בענין התשלומים הסוציאליים, הרי בהכנסה מעל ל-6,000 ל"י היתה הנחה יותר גדולה סזו הניתנת כאן. אולי בעוד שנה או שנתיים נגיע גם לזה. אבל בינתיים לא רצינו לתת הנחה כל-כך גדולה בהכנסות הגבוהות. כי הרי בנינו לנו לוח כלשהו של הכנסות. לאיס הסרויח 9,000 ל"י אנו סוכנים לתת זיכוי של 400 לירות, אבל איננו סוכנים שנותן 400 ל"י ייהפכו ל-700.

ד"ר ברוש:
 באנגליה בה לא ידעו בכלל טעולם סה זה זיכוי, בחשבון של תשלומים סוציאליים ניתן זיכוי, סכסיסום של 17,5%.

י. ספיר:
 מהו הסצב באנגליה בכלל בנוגע לתרומות?

ד"ר ברוש:
 שם יש שיטה ססובכת של "קובננט" שיסודה במסורת. היא שם, למסל, סקרה של אדם שהצטייר שהוא נותן לכל הסטרטים גביתו, על ססך "קובננט", תרומה, ועל-ססך זה ביטל להם את הטסכורות, ונתן לכל אחד "תרומה" בסכום הטסכורת שקיבל, כי הטסכורות ססלמים נחטבות כהוצאות אישיות שאין עליהן ניכוי. ביה"ד הכיר בזה כב"קובננט". שם שיטת התרומות היא ארכאית וקטורה בהסטרטיה.

לטאלתו של סר סוזאייב: נטוי עם 3 ילדים, על הכנסה של 4,000 ל"י, לא היה סקבל אף פרוטה אחת יותר אילו היינו עוברים בענין זה לשיטת הניכויים, כי השיעור השולי שלו נטאר 25%.

ס. רובין:
 אינני סבין את האבחנה בין פסקה א' בטעיף 16 של החוק העיקרי, ובין פסקה ב'. בפסקה א' נטאר "סמינית", ובפסקה ב' - "סמיסית".

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
15.1.57

ד"ר ברוש:

פה מתבטאת סדיניות מסויימת. ההגבלה לגבי טכום כולל היא חטישית מההכנסה, ולא יותר מ-1,200 ל"י. אבל הואיל ויש כל טיני טוגיט של תשלומים, למשל: הוצאה, הכוללת קופ"ח, ריפוי ותרוטות שהם הוצאה פטט, וחטכון - הכולל ביטוח-חיים וקופת-תגטולים, והוטיל ורוציט לעודד דוקא את קבוצת הוצאות-החטכון ולא הוצאות-ההוצאה - לא עטינו כל הגבלה לגבי ביטוח-חיים, קופת-תגטולים וכו'.

ד. סוזאייב:

אם בסוג זה של הוצאה טעונינת הסדינה, אולי תהפוך זאת לניכוי במקום זיכוי?

ד"ר ברוש:

להיפך. על חטכון אין ניכוי. לעומת זה, התשלומים שיש להם אופי של הוצאות, וההגבלה שהטלנו היא: שטינית מההוצאה, ולא יותר מ-500 ל"י. זהו בטטת גיטוי של סדיניות עידוד החטכון בכל צורותיו. גדם יכול להוציט לחטכון את כל הטכום של 1,200 הפותר לו, אם לא יהיו לו הוצאות ריפוי וכו'.

סעיף 21
=====

היו"ר י. גורי:

(קורא את הסעיף).

מר טרף:

בסעיף זה לא חל כל שינוי לעומת החוק הקודם, אלא שנוספה הטלה "ניכויים" נוסף ל"זיכויים".

י. טפיר:

האם אפשר לקבל הסבר כלשהו על הענין הזה בכללו, שאיבנו טטולט באופן בורטלי?

לתוך טושגי הטטלטיט?

למשל: פועל שכיר שאיבנו חבר קיבוץ, או גיש-טושב, בטת השוני בטושג של "קיבוץ" בכל הבנה התטלוטיט?

ד"ר ברוש:

חישוב הטט של הקיבוץ עושים אותו בטקביל לחישוב הטט של אנטיט אחרים. קובעים את ההכנסה הכוללת של הקיבוץ, ובתוך ההכנסה הזאת נמצא שווי כל ההוצאות הניתנות לחברי הקיבוץ, כל ההוצאות על חטכון החזקת גדם, וכול וכו'. כל זה נמצא בתוך ההכנסה הכוללת של הקיבוץ. ולאחר שטצת את ההכנסה הכוללת - נניח שהיא 350 אלף ל"י בקיבוץ שיש בו 200 חבריט - אתה קובע: 200 חבריט הם טאה זוגות, ויוצא יכל "יחידת טשק" המורכבת טשני בני-זוג, הכנסתם היא 3,500 ל"י. טרגע זה - החישוב הוא בדיוק כטו לגבי כל יחיד אחר. הוא הדין בחישוב של ניכויים וזיכויים. אם יש בקיבוץ 50 מחוז רוקיט והשאר טמחלקיט לפי הדירוג של זוגות בלי ילדים ועט ילדים - טחשטיט זאת יחד. אם בקיבוץ יש 280 ילד - קובעים של-30 יחידות-טשק יש שלוסה ילדים, ול-70 יחידות טשק יש שני ילדים.

י. טפיר:

אני יוצא טנקודת-הטקפה שהחוק טלנו מביא בחטכון תנאים חברתיים ובורח-חיים מסוייה בחלק של האוכלוטייה, וע"כ יוצר, לפי הערכתי, באופן בטטיט אפליה בין סוג זה וסוג אחר של אותה הקטיגוריה של בעלי הכנסה. ואין כאן ויכוח בין בעלי הכנסות גבוהות ובטוכות. וכל זמן שקיים טצב כזה של אפליה לגבי שני סוגי הכנסה שוויט - צריך לעודד את הבעיה הזאת שוב ושוב, בכל ויכוח. אינני שולל את טורה-החיים של הקיבוץ. אבל אני רואה עצמי חייב למצוא את הנוטחה לגבי טט-הכנסה טלית תהיה אפליה לרעת האיט בעל אותה רטת הכנסה, היוטב בעיר או אפילו בטושב.

היו"ר י. גורי:

נדטה לי-שזהו ויכוח לא תכליתי. עובדה היא שיש טבנה חברתי מיוחד, והחישוב בקיבוץ איננו יכול להיות דוטת בכל לחישוב בעיר או בטפר. החישוב בסעיף 19(א) נוסח אחרי יגיעה רבה, ומי טרוצה לערער על כך, צריך לבוא בהצעה טטשית, טנוטחת.

ישיבת ועדת הכספים
15.1.57

י. גו-אהרון:

לדעתי כל הדבורים על אפליה לטובת חברי מסקיה קיבוציים היא דמגוגיה חסרת-חסר. הענין הזה הועלה בכנסת פעמים אין-ספור, וטעולט לא הוכח שיש אפליה. טעולט גם לא בדרשה אפליה לטובת הקיבוצים. אינני מתנגד שיערך כאן בירור כללי, אדרבא. אבל הטענות היו עושים טוב אם היו מביאים הצעה טעמית.

י. גדר:

אני, למשל, מסלם 135 לירות לחודש כחבר כנסת. אקח, למשל, לעוטתי חבר כנסת אחר שהוא חבר קיבוץ, נניח חבר הכנסת אפרתי. ייתכן שבשלב ראשון מטנס מכנים גם מטשכורתו-הוא בתור חבר כנסת מט-הכנסת. אבל אח"כ, כשהקיבוץ ששה חשבון עם מט-הכנסת, הוא מגלה שאפרתי הוא חבר כנסת, והוא מכניס את מטשכורתו מהכנסת לקערה הכללית של הקיבוץ, ואז עושים חשבון כמה ניכו לו כחבר-כנסת, ובסופו של דבר יוצא מטשכורתו נטו של חבר הכנסת אפרתי גדולה הרבה יותר. אם לדבר מנקודת-מבט המדינה - הרי המדינה מקבלת מאפרתי פחות משהיא מקבלת מבדר. אינני אוטר שאפרתי בסופו של דבר מקבל יותר מבדר. ייתכן שמהקיבוץ מקבל אפרתי הרבה פחות ממקבל אני מהכנסת. אבל האוצר מחזיר את מט-ההכנסה ששילם לקיבוץ. והרי בקיבוצים יש אנשים רבים שעובדים בחוץ ומקבלים עבור עבודתם בחוץ הכנסה שבדרך-כלל היה האוצר מוריד ממנה מס הרבה יותר גבוה, אך בחישוב הסופי של הקיבוץ מחזירים את המס. ויש רבים העובדים בשירות המדינה, ויוצא אפוא שהמדינה מסלמת נטו בעד עבודתם הרבה יותר מאשר בעד עבודתם של אלה שאינם חברי קיבוץ.

עכשיו לענין המשפחות. אם לי, למשל, יש קרובה שאני משתתף בהוצאות החזקתה, או שיש לי קרוב נכה שאני משתתף בהחזקתו - אני מקבל ניכוי די קטן עבורו. כשהנכה הזה יושב בקיבוץ - הוא חבר קיבוץ, והוא נהפך ליחידה מסקית, והוא מוריד את מטוצע ההכנסה של הקיבוץ לטרות שאינו עובד. הקיבוץ מסלם לפי מספר החברים, וכל חבר נוסף מוריד את המטוצע של ההכנסה ושל המס.

אשתי, למשל, עובדת בבית ועושה כל מה שנקרא "עבודת שירותים". האם יש עבורה חישוב נפרד? ואילו בקיבוץ נשים העושות אותה עבודת שירותים - אם כי במסגרת של הקיבוץ כולו ולא במסגרת של זוג - נכנסות בחשבון של יחידה-מסקית, עם כל התוצאות, ועבודתן נחשבת כעבודה פרודוקטיבית.

כן מורידים מהכנסות הקיבוץ את מה שקראים "ההוצאות הסוניציפליות" של הקיבוץ.

אם למישהו יש, למשל, בית-חרושת בעיר, הוא מסלם מט-הכנסה לפי שיטה מסויימת. כשביח"ר הוא חלק של קיבוץ - כל המטוצע, מספר החברים וכו', מספיעים על מט-ההכנסה שהוא מסלם. הביח"ר פרטי יש מט-הכנסה כפול, מס רווחי-חברות, יתג-מגן וכו', בעוד שבביח"ר בקיבוץ לעולם אין מס כפול. אין שם מס רווחי-חברות. יכול להיות שאי-הצדק כאן איננו כלפי הקיבוצים שאין לוקחים מהם מס זה, אלא כלפי בת-החרושת בעיר שמהם גובים מס זה. אבל עובדה היא שהקיבוץ בתור תאגיד אינו מסלם מס כפול, וכל תאגיד אחר מסלם מס כפול, מס רווחי-חברות.

י. ספיר:

הבעיה המטרידה אותי בענין זה היא: לאחר שפיצלתי את ההכנסה של הקיבוץ כולו, אני רוצה להעביר אותה אל פלוני-אלטוני, ולגבי אותו פלוני אני רוצה לעשות את החישוב כמו לכל אחר אחר, גלי לערבב את כל הילדים בקיבוץ וכו', ואני רוצה להפוך את ההכנסה של הגוף המשותף להכנסה של פלוני בודד. כמה מקבל אותו פלוני? עליך לקבוע כמה הוא מרויח, כמה מרויח כל בודד, עם חישוב רגיל עבור אשה, ילדים, הורים וכו'. מדוע לא נעשה הדבר שם לפי הצורה הקיימת?

טר. שרה:

חוק טס-הכנסה צריך להשתל שלם לפגוע ביחידות חברותיות קיימות, גם אם יש בכך פטור הפסד במס. למשל: לקחנו מס של 70% מעל ל-15 אלף ל"י, לפני שקבעו את התקרה של 50% ליחיד. הלכו אנשים והפכו את עצמם לחברות כדי שישלמו 50%. היה בזה הפסד לאוצר, אבל לא עלה על דעתנו להתערב בתהליך זה משום שתהליך הפיכת עסקים לחברות הוא תהליך חוקי ורצוי בכלל במשק הסדינה. האוצר הפסיד 20% מס על כל לירה של זיכוי כזה כשהפכו הכנסה של יחיד לחברה כדי לשלם 50% במקום 70%, כמו שהיו כאלה שהפכו נכטי דלא ניידים לנכטי חברה וגלל המיירי. אסור לטס-הכנסה להיכנס לדברים שהם טוטגיה חוקיים לחברה.

דוגמה שניה: בעל-מלאכה המעסיק חמשה

פועלים ומשלם לכל פועל לפי שויו בעבודה, וכל פועל כזה ישלם טס-הכנסה בגובה שונה. בעל-מלאכה אחד, עם אותו מספר פועלים ואותו מקצוע, עשה שותפות. באותו רגע מתחלקת ההכנסה שווה בין כולם, והאוצר מפסיד את המס השולי ביותר גבוה על פועל אחד או שניים. אבל לא נעלה על דעתנו, ולא יעלה על דעת המחוקק של חוק טס-הכנסה להתערב בתהליך הזה לפיו בעל-המלאכה עושה שותפות עם פועליו כדי להוזיק אותם שלא יעברו לבעל-מלאכה אחד. מפני שהעניין של יצירת שותפות הוא תופעה מקובלת שהיא אחד מיסודות החברה שלנו.

בדיוק באותה מידה לא יתערב טס-הכנסה

במבנה ובסדרים הפנימיים של הקיבוץ, כמו של חברה או של שותפות, אם הוא חושב שהקיבוץ הוא תופעה לגיטימית בחברה. כשטס-הכנסה מקבל את הקיבוץ כיחידה חוקית כמו שותפות וחברה - אם כי אין הקיבוץ דומה לחברה כשם שחברה לא דומה לשותפות או ליחיד - עליו לנהוג כן.

בקיבוץ יש אחוז גדול טפד של הספקה

עצמית, יותר מאשר בכל משק אחד. הסנדלר, ביה"ס, הנגר והחייט, מגידול העגלה ועד עשיית הנקניק - הכל נעשה בקיבוץ, בעוד שטס-הכנסה בנוי על תנועת סחורות. כי אם אין תנועת סחורות - אין הכנסה ואין טס. טס-הכנסה מתרגם מפוא את כל אספת הקיבוץ לתנועת סחורות: הרפת סיפקה זבל לפרדס. כמה שווה מפוא הזבל? אם הפרדס הוא צעיר - זהו השקעה קפיטלית. אם הפרדס נושא-פרי - זהו הכנסה לצרכי גביית מס על פרדס אין שום הבדל בין הפרדס של גבעת-חיים והפרדס של טר ספיר.

גיחס ליירותים אנו הולכים בעקבות

החברה העירונית. כלומר: שירות שבדרך-כלל משלמים עבורו בעיר הוא שירות מכניס בקיבוץ. החייט בקיבוץ - זהו הכנסה. לא מכירים בכך כהוצאה אצל היחיד, משום שגם החליפה שתופר יחיד בת"א איננה מוכרת כהוצאה. הבישול במטבח, למשל, אינו נחשב כהכנסה בקיבוץ. עיבדנו את כל הטסנדרטים והנורמות הללו ביחד עם אנשים מכל ענפי המשק. אנו מחשבים שהו הסך-הכל של ההכנסה של הקיבוץ כפילו היה זה ישוב מורכב מפרטים.

טס-הכנסה מזהה הכנסה סטויימת עם

משפחה סטויימת. הואיל ובקיבוץ הי-משלם לזהות את ההכנסה עם משפחה סטויימת כי היום עובד איש סטוייט בענף סטוייט וסחור הוא עובד בענף אחד - הרי אנו אוטריט שכל ההכנסה מתחלקת בין כל המשפחות באופן שווה.

י. בדר:

אבל היא אינה מתחלקת. כשאדם יעזוב את הקיבוץ, הוא לא יקבל את חלקו בהכנסה.

טר. שרה:

הקיבוץ אינו מורכב מאנשים העו זביט אותו. אנו מחלקים בצורה זאת גם את התלויים, בין כל המשפחות. לאחר מכן אנו נותנים להם בדיוק אותם הניכויים שנותנים בעיר. המפרנס מקבל 120 ל"י זיכוי, האשה - 45 ל"י או, אם היא עובדת - 120 ל"י. הילדים מקבלים גם הם לפי הטבלה שמקבלים בעיר. ע"י החלוקה בין המשפחות אנו מגיעים לסכום המס שחייבים כל אנשי הקיבוץ, וזהו המס שחייב בו הקיבוץ. לגבי מי שעוזב את הקיבוץ אין אנו באים לדרוש סטנו שישלם את המס, כי המיבוץ הוא החליטו את המס ואנו דורשים את המס הזמין וכלי המאזנים

מר טרף:

בענין ההוצאות הטובות-פלינות: - אין אנו מכירים בכל ההוצאה שהקיבוץ רוסם כהוצאה טובה-פלינית. גם הקיבוץ מחשב ארנונה כללית, אנו מכירים בהוצאה זו כמדידה שזו לצרכי העסק. אבל במדידה כללית על בתי-מגורים אין סמית כהוצאה, אנו, גם הקיבוץ יקיים ספריה, הוא יכול לטעון שזוהי ספריה עירונית רק גישה למה שמוציאה עירייה אחרת על ספריות. הוא הדין בדשאית. כי העסק של הקיבוץ צריך הרי לשלם מס-עסקים לעירייה, שגם היא הקיבוץ. אנו גודקים מהו הסכום המקובל לעסק דומה משלם, ואנו מכירים בו כהוצאה עסקית לרשות מקומית אחרת, וזאת אנו מכירים גם לקיבוץ. הפועלים העובדים בביה"ח "עסיט" שווים טבחינה זו לאלה העובדים בביה"ח "גת", פרט לעובדה שאלה הם חברי קיבוץ והראשונים הם גודדים. את הכנסתו של ביה"ח אנו חושבים לפי יום עבודה. בחישוב המס לצרכי קניעת גובה המס של כל אחד מחברי הקיבוץ וגובה המס בכלל, אין הנוהג שונה מאשר במשק המדינה בכלל.

הינר י. גורני:

עד כמה שאני מבין, נקודת-הכובד היא סמיג בעיה אחת: החולקים בומרים שבחברה הקיבוצית יש בעלי-מקצוע א' ו-ב' וכן יש פועלים פשוטים וכו'. צריך לדמות אותם כיחידים, וכך לחשב את המס שלהם. הם כאילו פועלים שכירים, עם "בעל-בית" וכדומה. דבר כזה פירושו הריסת הטרוקטורה החברתית של הקיבוץ, ועל זה הריכוז. בסמינה חיים 80-70 מלף נפש ואינני חושב שהכנסת הזאת תבוא ותדצה להרוס את המבנה החברתי של הקיבוץ. על פרטים יכול להיות ויכוח, אבל לא על הנסיט.

ז. סנזאייב:

אני מקבל טראש שאני-אפשר למצוא את השיטה הנכונה לקחת בקיבוץ מס בדיוק כפי שלוקחים פאיש הסייך לחברה הבנויה אחרת. אפשר להתקרב ולמנוע מפליות בולטות, אבל לא יותר. צריך אפוא להשוות כמה מסלמת טפחה בטושב בעל דמ-חיים שווה לזו של חברי קיבוץ, וכמה מסלמית בקיבוץ. הרבה מזה אמנם תוקן במשך הזמן. ואני שואל: אחרי שתוקן מה שתוקן, מה עוד נשאר היום כאפליה בולטת? קראתי לא זמן את ספרו של הסופר ויתקון שהוכר כבעל-מקצוע בעיניי מס-הכנסה. הוא מעורר נקודה שאנו במשך כל הזמן לא חדלנו לטעון לגביה: ענין של תעשייה בקיבוצים. זהו טפעל שאינו מהווה יחידה כלכלית נפרדת. אנו הרי רוצים שיהיה בסמינה מסטר של חרות. לא מתקבל אפוא על הדעת שטפעל אחד בעיר ישא בעול של 50% פלוס כל התוספות, וטפעל שני, הנמצא בקיבוץ, טשום ששם מתחלק הכל בין כל המשפחות בקיבוץ, המס שהוא משלם על אותה הכנסה יהיה אחר. פעם תיקנו את האפליה הזאת, כשדנו בטלווה חובה, מס רכוש. אז במסר שבטפעלים תעשייתיים המעסיקים יותר מ-20 פועלים, רוצים אותם כיחידה נפרדת ולא יחלקו אותם בין המשפחות.

אינני בא להפריע לצורת-החיים בקיבוץ.

הקיבוץ אינו שולל את מבנה המשפחה. אני רוצה שהחישוב של מס-הכנסה לגבי המשפחה לא יתבטל על דבר פיקטיוזי. אילו היה הקיבוץ שולל את מבנה המשפחה והילד היה נחשב של הקיבוץ כולו וכו' - היה הדבר טובה. אבל הרי אין הבדל בין היחסים בין אב, אם וילדיה בקיבוץ ובין משפחה אחרת בעיר. אין אפוא פסול בכך שאני בא לקיבוץ ואומר: גם אתה רוצה עצמך כשותפות, אתה זכאי לחלק את הכנסתך לפי מספר המשפחות הקיימות בקיבוץ. זיתכן טאד שאם יחלקו זאת לפי המספר המסית של משפחות וילדים - ירויח דוקא הקיבוץ ולא האוצר. אבל ברגע שהמדינה מכנידה טאד על הרווק, מדוע לפתע בקיבוץ גלם האויב הזה של רווק?

א. בתיר:

הרווק בקיבוץ שמתחב בהחזקת הילדים.

ז. סנזאייב:

אם יש בקיבוץ טאה אנשים טעל לגיל 18 שאינם נשואים, וטאה טאם בעלי משפחה - הופך מס-ההכנסה את כל המאמיים לנשואים, ולפי זה טולקים גם את הילדים וטאת המס.

י. גו-אהרן:

השאלה היא אם האוצר טפסיד טזה.

ישיבת ועדת הכספים
15.1.57

ז. סוזאייב:
גינני טוען שהמצב הקיים הוא לרעת האוצר או לרעת הקיבוץ. בקיבוץ א' יכול הדבר להיות לרעת הקיבוץ ובקיבוץ ב' - לרעת האוצר. היום זה יכול להיות לרעת קיבוץ א', וסחר - לטובתו.

הינ'ר י. גורי:
ברגע שאתה רוצה לעשות חישוב נפרד לרווקים ולגעלי טשפחות, אתה טועד לטעשה את כל המבנה החברתי של הקיבוץ.

ז. סוזאייב:
לא שוכנעתי סנסיון לחטב סס-הכנסה בקיבוצים לפי טשפחה אמיתית פוגע בעקרון שהוא קדוש לתנועה הקיבוצית. אם ישכנעו אותי בכך - אולי אסתלק מהצעת. גם היום עושים חישוב כזה, וטחלקים לפי יחידות.

ענין נוסף: אילו היו טחלקים בקיבוצים את ההכנסה למשפחות העובדות ומשתתפות בייצור - היתה טענה נוספת שלנו נופלת. אבל אם טחלקים בקיבוצים את הרווח המחושב בין אנשים שאינם מטפחים בקיבוץ אם כי הם נחשבים כחברי הקיבוץ אבל יושבים בחו"ל כשליחים וכו' - וקשה לתאר את ההוצאה הזאת כהוצאה למען השגת הכנסה כמותרת לצרכי חישוב סס-הכנסה - הרי שחלוקת הכנסה כזאת מורידה את הפרוגרסיה והמטוצע של הסס, ואני חושב שזה יוצר מפליה.

י. אפרתי:
גם אני אינני יודע כיצד להגיע לשלמות לגבי העול שנושא הססק הקבוצתי לעומת העול שנושא פרט אחר במדינה, אפילו בטושב. טסק הקבוצה אינו רק טסק, אלא תנועה שיש לה ייעודים ונושאת בהם על חשבונה ועל חשבון רמת-החיים של חבריה, דבר שאינו קיים במקום אחר. למשל: קיבלנו עלינו בקליטת עליה לקבל 4,000 משפחות של עולי פולין, מצרים ומקומות אחרים. אנו נקבל אותם לטשקים שלנו. אנשים אלה לכל הדעות אינם יודעים מה זה טסק ואולי גם אינם יודעים מה זו עבודה. הם יבואו - והם נהפכים לשותפים שלנו והכנסת הססק מתחלקת בין הפועל הוותיק בעל המקצוע ובין העולה. וזה לא רק לגבי ההוצאות. זה גם בית הילדים, טיפול בילדים, חיים יותר בצפיפות ובקושי. האם אפשר להסוות זאת עם משהו אחר במדינה?

או, למשל, עליית-נוער. במקווה-ישראל עולה החזקת ילד עד טאה לירות, בעוד שבקיבוץ מטלמים לכל היותר 25 ל"י.

הכנסתי בתור חבר-כנסת - כפי שהזכיר חבר הכנסת בדר - איננה מגיעה כלל לקיבוץ אלא הולכת להוצאות התנועה, הדרכת נוער, וכו', אם כי נחשבת כהכנסה של הקיבוץ המטלם עליה סס. מר שרף הטביר את הדבר מבחינה חוקית, אבל יש דברים גם מחוץ לחוק. אין פלא שיש לנו הכנסות יותר קטנות ליחידה. מפני שגם המושב - שאני מעריך את ערכו - לא יקבל מטפחה חדשה לתחמוטו, ואם יקבל - יקבל עבודה הנחה ותמיכה וכו'.

הקבוצה ויסודותיה לא נבנו בקשר עם סס-הכנסה, אלא טלכתחילה נבנו על בסיס של שיתוף ואחריות הדדית. ואני, טמין לי כבר ילדים בגיל שעדיין אינם עובדים, אחרתי לכל הילדים החיים ומתחנכים בקיבוץ. רווק או לא רווק - כולם נושאים בעול הטיפול והחינוך בקיבוץ. כיצד אתה יכול להכניס הפרדה לגבי תוכן הענין בגלל עוד טמות אחרות של לירות שגם זה איננו יודעים אם הוא נכון? הייתי טוכן ימצאני סס-הכנסה יעסו חטבון של טשפחות, ויראו אם יש הגדל בחישוב הסופי. אבל אין דרך אחרת. גם במושב בן בגיל 18 הוא חבר טסק ונחשב ליחידה. כשם שאני מטתף עצמי באחריות של כל אלה שיש להם ילדים, אי-אפשר להפריד זאת, אם כי אני בטוח שגם הפרדה כזאת לא תתן את התוספת של סס-הכנסה ליוצר. בטיזה שאתם פוגעים בעקרון שלנו של אחריות הדדית של כל אחד עבור כולם - אתם פוגעים ביסוד המבנה החברתי שלנו בכללו. דוקא הטידור הזה שלנו הוא המהווה טכסיר כלכלי עצום במדינה, כי מאפשר קליטת עליה של משפחות בעלות ילדים רבים וכו'. נכס חברותי וכלכלי כזה - הריסתו היא הריסת הקבוצה.

י. אפרתי:

בניח שאני סוטר את הכנסתי כחבר כנסת לקבוצה. ובניח שאני חבר ססק פרטי. האם אין עושיה אז שיתוף עם הכנסתי האחרת ועושה סטוצע של סט? אם כן בז'רנו, למשל, שיש לו תעסיה, החליט לפתח כמה דונמים בחקלאות, האם לא צירף את הכנסתו מהתעסיה לזו של החקלאות ועשה סטוצע של סט, וכשהתברר שעל החקלאות היו לו הפסדים - האם לא הוריד הדבר את הסט ששילם על התעסיה? גם בקיבוץ יש תעסיה ויש חקלאות, והכנסתו של הקיבוץ מסותפת טבעי הענפים. ומדוע אתם רוצים להפריד? ההכנסות או הפסדים מהחקלאות טבועים כנגד ההכנסות מהתעסיה, וההכנסה הכללית החייבת גם היא מסותפת.

הוא הדין ברווחים. כיום אין רווחים בחקלאות. חבר קבוצה הטרזיה 3,000 לירות מטלם לז פחות מפועל הטרזיה 3,000 לירות בעיר. יש לי חוסר על השוואה בכלל בין מסקיה וקיבוצים, ומוכל להראות אותו. אם יש הכנסה נוספת - זה טאטרף ליחידה-הכנסה של חבר המגיעה ע"כ לדרגת סט גבוהה יותר.

נוסף לכך, אין בקבוצה ביטוח וחטכון

שבציר מסוחררים עבורם ססט.

אתם טוענים שיש בקבוצה הנסים האנים עובדים והם סוכנסים לחיסוב של סט-הכנסה. אבל אם הנסים אינם עובדים, אנו סוכנסים להחזיק פועל כדי לעשות את העבודה, וכן אנו חייבים בהשתתפות בטכום סטויים בתנועה הקיבוצית, וגם בכך אין סכירים. הקיבוץ רחוק מלעשות חטכון דוקא של סט-הכנסה דע לעומת כל הדברים שהוא עושה. יש יסודות שאי-אפשר לשנות אותם.

אשר לעבודת האשה בקיבוץ - כל העבודות

הן עבודות שירותים ואי-אפשר לעשות אנחנה מהי עבודת שירותים וטה היא עבודה פרודוקטיבית.

י. ספיר:

לא ברור לי הענין של חברות הקיבוץ העוסקות בשירותים בהשוואה למטר בעיר בביתו של ספרנס, לא של זוג עובדים, כל קיבוץ שולח חברים, הטרזטים אצלו לתפקידים מיוחדים, לא כאלה שיש להם הכנסה הנכנסת לקופת הקיבוץ, אלא : שמקבלים כסף מקופת הקיבוץ למלא את התפקידים הללו. אדם זה איננו מכניס לקופת הקיבוץ שום דבר. כשהוא עושה את חטכון ההכנסה של הקיבוץ, אתה מגיע לטכום אחד כולל ואתה מחלק אותו לפי סטפר היחידות. קיבוץ הטרזיה מאה חברים והם חטטים יחידות - 10 מהם במצאים בתפקידים תנועתיים. את חטכון ההכנסה של הקיבוץ אתה עושה לפי הנתונים שיש לך, ומחלק זאת אח"כ למאה. יוצא שחבר קיבוץ שאיננו מכניס לקיבוץ, נוטל בחלוקה ליחידה אותו חלק.

מר סרף:

הוא סוסיף לזה את יום ההוצאה שלו. ההוצאה של איש זה היא חלק מההכנסה של הקיבוץ החייבת בסט.

י. ספיר:

אם ניתן הדבר, אולי כדאי שמישהו מסלטרנות סט-הכנסה יביא כמה דוגמאות של קיבוצים על-מנת שאפשר יהיה לשבת ולעשות חטכון כיצד גונים את כל החיסוב.

מר זרף:

יש לנו איש מיוחד לזה, והוא יכול לבוא לכאן ולהסביר זאת.

י. קרגמן:

לדעתי, בשביל ועדת הנספים הבחינה איננה אידיאולוגית-חברותית. השאלה היא: האם נכון הוא שאיש החי בקיבוץ מקבל הנחות מיוחדות טשום שהוא מטלייך למטגרת הקיבוצית הזאת? אשר לספרו של השופט ויתקון: "טובט שלא נגזים בטענה שהאוצר מותר כביכול לקיבוצים על סכומים טונים בסט", מטר השופט מקום אחר בספרו. לא נכונה אפוא הדעה שהוטעה שהקיבוץ מקבל הנחה מעל הטרזיה טשום שהוא קיבוץ.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
15.1.57

י. קרגמן:

דובר פה על החלוקה הפנימית של המס, רווקים וזוגי משפחה. במידה שיש בקיבוצים רווקים רבים, הרי אלה קיבוצים צעירים הפטורים גלאו-הכי מס, מסקי ספר וכו'. בקיבוצים מבוססים אין הרווקים מקבלים הנחה, אלא להיפך. ותיקים יש למשפחות ילדים רבים. אם מחלקים את מספר הילדים על כל היחידות, הרי זה מקטין את המשכחה ומעלה את המס עבור כל משפחה. אותו המס הנוסף שאנו מטילים עכשיו על רווק, נעשה אמנם יותר קטן כשרואים אותם כנשואים, אבל ההקלה הניתנת למשפחות גדולות קטנה מדי היא כיוון שלכל משפחה יש פחות ילדים לפי הישוב זה. והקיבוץ הרי אינו פותר את הרווק מהשתתפות בהחזקת הילדים וחינוכם. החשבון הוא מפורט שנתתי ואני-אפשר להפריד בין רווקים ובין בעלי-משפחות.

איננו דורשים הנחה לקיבוץ בתור קיבוץ, ואנו מבינים שהנחה כזאת באמת אינה ניתנת.

בהתאם לחוק, אשה העובדת בעבודה יצרנית איננה מקבלת הנחה גדולה מאשה אחרת, עם שונה נפרדת וכו', אלא גם אותה רואים כעובדת בשירותים. ויש נשים רבות בקיבוץ העובדות בעבודות יצרניות. יש אפוא בשיטה זו גם יתרונות וגם חסרונות, אבל כל זה נובע ממציאות מסוימת שאיננו יכולים להתעלם ממנה.

א. בהיר: בחישוב ההכנסה של קיבוץ אין מחשבים את ההכנסה שאיש מקבלת כמשכורת מהחוק, אלא משכורתה היא ההוצאה שהוא מוציא. ואני חושב לענין זה עושה מס-הכנסה מעשה בלתי-חוקי. למשל: כשבאים לסדר חשבון של ההוצאה, רואים למשל שבקיבוץ אחד שטח הדשאים גדול לעומת קיבוץ שני. דשאים אינם נותנים הכנסה, אבל אין מס-הכנסה מאפשר לקיבוץ לעבד דשאים בכמות שעוה רוצה, אלא לפי כמות ההוצאות שיש, למשל, באופן יחסי לעיריית תל-אביב עבור דשאים.

ד"ר ברוש: לא תל-אביב, אלא דוגמה טובה יותר: בית-חרושת "אתא". הוצאות אתא לגינה נחשבות הוצאות עסקיות, ואנו מאשרים אותן הוצאות עסקיות גם לקיבוץ.

א. בהיר: מתברר שבמידה שלמסקים יש שטח דשא יותר גדול, הופכים את העודף להכנסה, ועי"כ גדלה ההוצאה החייבת במס.

או, למשל, אם הקיבוץ קנה בד, פירוש הדבר שתפרו שמלות לחברות, והיתה עבודה לתופרת. כל שמלה גוזלת נניח שני ימי עבודה שהם 20 לירות, ועל כל שמלה מוסיפים אפוא 20 לירות הכנסה. ההוצאה של הקיבוץ איננה רק ההוצאה בכסף, אלא גם בדברים שהיו מנהיאים עליהם כסף אילו לא היו עושים אותם בעצמם. כי גם כשאשה בעיר תופרת לה שמלה אין משחררים זאת מס.

עושים אפוא מוצע החייב המס על כל משפחה. פקידות מס-הכנסה עושה חישוב משלה, לא לפי מה שכתוב בספרי הקיבוץ ולפי מה שאישרה ברית הפיקוח, ומעלה את ההוצאה הממושרת ע"י ברית הפיקוח ע"י חשבון מתאים. אני יודע מסקים שנרגע הרגשון החישוב של מס-הכנסה בהם לתשי"ג יצא 250 לירות למשפחה, ממוצע ז"ל גבוה בשניה גלו, אבל בחשבון המתואם הגיע הסכום ל-500 ו-600 ל"ל למשפחה. דברים כאלה מעמידים מסקים בפני חוסר אפשרות של תשלום, והם גם אינם מוצדקים כי מפלים אותם לרעה בדרך שהטחוקק לא התכוון לה.

בדרך-כלל בן קיבוץ המגיע לגיל 18 אינו נחשב כחבר במשק אלא הוא בצבא. הוא אינו משתתף בחלוקת ההוצאות להכנסה. הוצאותיהם של בנים כאלה, הנמצאים במשק, הן הוצאות המעלות את הוצאות המשק, אבל את הזיכוי אין הם מקבלים. אם תיקחו עיירה רגילה בת 1200 נפש ותקחו קיבוץ באותו מספר נפשות - אני טוען שקיבוץ משלם בממוצע מס יותר גדול, ואתם יכולים לראות זאת מן הממוצע הירחי.

ג. גלטמן:

כל הויכוחים החוזרים והמיותרים בענין זה הם בגלל טיבה אחת ויחידה שאריך לפתור אותה, קנה-המידה למסים צריך להיקבע במדינה בצורה שאינה מונה לגבי כל צורות-החיים במדינה, גם אם צורות-החיים הן שונות. או שאתה לוקח משפחה ריגלית ומחלק לפיכך את ההכנסה - ואינני קובע כאן מי ירויח מהסדר זה ומי יפסיד - או שמעטה חישוב לפי שעושים כאשר קבוצה של 10 אנשים אחרים עושה עס, מסותף שאיננו קיבוץ. החישוב צריך להיות הרבה יותר פשוט ופחות מורכב. צריך לקבוע בסיס אחד לגבי כל מערכת החיים שלנו, ואפשר להתאים אותו.

אם אומרים שהאשה בקיבוץ איננה מבחינת עובדת עצמאית אלא תמורת העבודה שלה היא תמורה בשירותים - הרי אותה בעיה קיימת גם בעיר. יש נשים בעיר העובדות בביתן בשירותים מבוקר עד בוקר, יש להן 3-4 ילדים, וכדוע שם הולשוב שונה? אם אנשי הקיבוצים טוענים שהם מופלים דווקא לרעה - צריך לשבת פעם ולבדוק זאת, ולמצוא חישוב אחר. כי מדוע יטענו שהם מופלים לרעה, כשהרושם הכללי הוא בדיוק הפוך?

י. ג. -אהרון:

אני חושב שאם היה פה נטיון להטיל ספק בגישה האובייקטיבית מצד המנגנון של מס-הכנסה לגבי צורת-חיים מסויימת - הנטיון הזה הופרך.

אתם לא הצעתם שום שינוי מעשי חוק. לא הובאו לפנינו שום הצעות-תיקון לחוק. כל הטענות הופנו לגבי יסודות החישוב. היתה הנחה של אפליה לטובה. ומיהו הטפלה לטובה - האוצר.

ז. טוונזאייב:

טענו נגד החוק ולא נגד המנגנון.

י. ג. -אהרון:

אני רוצה לקבוע פה שלא הוכח שום דבר שמצד המנגנון העוסק במס-הכנסה יש גישה כלשהי של אפליה לגבי צורת-חיים מסויימת. עובדה היא שהמטפלה הזאת והמטפלה שקדמה לה לא נתנו שום הקלות לציבור הפועלים בענין של חובות וטילויין, אלא העמיסו את העול בראש וראשונה על הפועלים. מיעוטי ההכנסה, בגלל משקלם המספרי במדינה, הם הנושאים העיקריים בעול. זוהי העובדה האובייקטיבית. יסוד כל ההשמה נגד המנגנון הוא בצרכים מפלגתיים שהורים, ואין לו שום ציטום אובייקטיבי.

התנועה הקיבוצית היתה מקבלת את בדיקת הענין הזה בכללו ע"י ועדה ממלכתית אובייקטיבית, ברצון. אני חושב שיש לנו 80 אלף נפש הממלאים פונקציות ממלכתיות ובטחוניות מסדרה ראשונה, והם עושים זאת על חשבונם-הם ובכך מופלים לרעה ע"י המטפלה וע"י התנועה הציונית. אם אני עושה חשבון מדוע התנועה הקיבוצית במדינה כיום מונה 80 אלף ולא 150 אלף נפש - אינני רוצה לבוא בשום האשמות שאין כיום אידיאליזם במדינה וכו', אלא החלק שעזב עזב כיון שלא יכול לשאת בעול המוטל עליו מבחינה כלכלית פשוטה. מדם שעזב את הקיבוץ נהנה מהעזרה של הכלל בממדים הרבה יותר גדולים, ונושא בעול הכלל בממדים הרבה יותר קטנים מאנשי הקיבוץ. והגיעה השעה שהדבר הזה ייבדק, כיוון שהוא מחליש את הכוח החשוב כל-כך למדינה. אלה הם דברים שאפשר לבדוק אותם, הם מתפרטים בפרוטות ובלירות ואינם דברים שבמיסטיקה. תנועה זו היא היחידה כיום במדינה שאין לה הגנה מקצועית מספקת. ואני יכול לעשות חשבון על מה מוציאים הקיבוצים אותן לירות שעליהן הם משלמים ריבית כל-כך גבוהה: קליטת-עולים וילדי עולים, הוצאות בטחון וכו'. הטובב הסוכן בקרבת הקיבוץ קיבל להוצאות בטחון עזרה ממלכתית אחרת לגמרי מזו שקיבל הקיבוץ. זהו אחד מטעמי-הקיום של הקבוצה, שהיא יכולה לארגן שמירה בספר בצורה יותר יעילה מן הטובב. אבל אין זאת רק שאלה של חישוב מס-הכנסה, והגיע הזמן שניתן את דעתנו על כך, כי זוהי בעיה אובייקטיבית.

אם חברי הכנסה ספיר וטוונזאייב מקבלים את צורת-החיים הקיבוצית כפי שהיא - אינכם יכולים לפרק אותה למה שאיננה. כי המשפחה בקיבוץ קיימת אמנם כיחידת-חיים פרטיים, אבל לא כיחידה כלכלית. מי-אפשר לפרק את הקיבוץ לעסקן, שליח-ציבור, גנים ועולים חדשים ולחשב לפיכך את הכנסתם. נוסף לכל הפיקציות שעושה פקיד הטובה כדי להטות את החישוב של קיבוץ לחישוב אחר - מי-אפשר להוסיף גם זאת.

י. בן-גוריון:

ברוך שהחוק יצטרך לסגל את עצמו לצורת-חיים זו, ולא להיפך. אינני רוצה לחיות בכל של חסד שאני כחבר קיבוץ מסלם פחות מס טאוריים. אבל אינני רוצה לחיות גם בהרגשה הפוכה. אם חבר קיבוץ מסלם פונקציות בטחונות ואחרות במדינה - צריך למצוא לכך כיסוי לא ע"י מס-הכנסה. אבל לא צריך לפרק את צורת-החיים בקיבוץ למען נוחיות הדמיניסטרטיבית.

לגבי הדברים המסריאליים, מוטב באמת שוועדת הכספים תקבע אחת ולתמיד לידיעת הציבור, כי הדבר נוגע למורל של המדינה כולה, ותודיע שהוועדה ביררה את הבעיה והגיעה לכלל מסקנה שהמוסד האובייקטיבי הקובע את הדברים לגבי כל חלקי הציבור קובע אותם גם לגבי צורת-החיים הקיבוצית.

ה. רובין:

אשר לטיטת תשלום המס ע"י הקיבוצים: חבר הכנסת בדר הביא את הדוגמה שלו ושל חבר הכנסת אפרתי. נכון שיש שוני לגביהם תשלום המס, אבל הדבר אינו יכול להיות אחרת. כי אפרתי איננו מסלם מס. את המס מסלם הקיבוץ שהוא חבר בו, ואפרתי איננו הפרט המסלם את המס, היות וההכנסה היא הכנסה כוללת של הקיבוץ ולא של הפרט.

נוסף לכך טען חבר הכנסת בדר לגבי מספחה היושבת בקיבוץ ואינה עובדת אך נחשבת לצרכי הניכויים מהמס. הטענה למעשה היא הפוכה: מספחה כזאת בחוץ לא היתה מסלמת כל מס, בעוד שבקיבוץ היא מסלמת. התשלום שמסלמים עבור מספחתו של אפרתי בקיבוץ פלוס מספחת הנכה גדול יותר מהתשלום שהיה מסלם אפרתי לבדו.

הקיבוץ מופיע, למשל, גם כנותן-עבודה המעסיק את חבריו, ומצד שני חבריו הם נותני העבודה של עצמם. החברים כעובדים זכאים לזיכויים סוציאליים, 10% מההכנסה על יחידת המס. אבל אם נותן עבודה אחר מסלם לעובדיו בקופת-תגמולים נוסף לשכר, על חשבון פנסיה - הרי מס-הכנסה נציא זאת בחשבון כהוצאה עסקית והעסק אינו מסלם על כך מס-הכנסה. לעומת זאת הקיבוץ בפועל מסלם, כנותן עבודה, אינו מעביר אותם 10% של העובד ואת 5% של נותן-העבודה לקופה. אך שני הדברים הללו הם הוצאה סוציאלית ומבטיחה לעובד פנסיה. למה אין מרשים לקיבוץ לנכות, בחישוב הכנסתו הכוללת, 5% מסכרו של העובד התיאורטי כמו בכל מקום אחר. לכן, לדעתי, התנועה הקיבוצית מקופחת במובן זה. אילו הייתי אני למשל היועץ-המשפטי של התנועה הקיבוצית - הייתי מציע להם: קודם-כל הקימו לעצמכם קופות-תגמולים וריסטרו אותן בצל רושם האגודות השיתופיות, ואז תאטרו לטר שרף: למה לא תכירו בנו כבאגודה שיתופית אחרת?

מר שרף:

בתנאי שתשקיעו את הכסף לפי הוראות שר האוצר ולא בקיבוץ עצמו.

ה. רובין:

הצרה היא שהתנועה הקיבוצית איננה יודעת את חשבונה-היא ע"כ שאיננה יודעת לעצמה קרנות, בייחוד אם לדבר מבחינת מס-הכנסה.

ד"ר ברוש:

מר ויתקון דיבר בספרו על ענין התעסיה. בטענתו משה מן העיקר. המצב בקואופרטיבים התעסייתיים הוא בדיוק כמו בקיבוץ. הם מקבלים זיכוי על ההכנסה המתחלקת כמסכורת בין החברים, וכתוצאה מכך אין הקואופרטיבים מגיעים להכנסה החייבת במס.

כל הזמן טוענים שהקיבוץ איננו חברה, לא אגודה שיתופית ולא מעביד. והנה, בקשר לענין קופת-תגמולים, בא חבר-הכנסת רובין ודורש שלקיבוץ יתייחסו כאל מעביד או חברה. צריך להחליט פעם אם צריך הקיבוץ להיות בבחינת חברה, ואז יהיה מעביד, וכל מה שחבר מקבל יהיה בבחינת שכר-עבודה.